

Su-Sê hay Phu-Thê?

Tác Giả: Nguyán Vĩnh Tráng
Thứ Hai, 30 Tháng 1 Năm 2012 18:04

Váa rái tái đác mát anh bán gái cho mát táp hình vá các món ăn á Huá, hình cháp rát đáp, rát háp đán.

Hình đáu tiên là Cám Hán, vái bán câu thá :

Đá nghe át đá cay náng,
Tìm trong vá Hán mát đáng Háng xanh.
Ruác thám, cám nguái, rau lánh,
Mái anh buái sáng chán thành món quá.

Thá đán là bánh Báu, bánh Nám, bánh Bát-Lác, và hình thá nám là bánh « Phu-Thê » vái bán câu thá :

Lá đáa ôm bát ác trong,
Ngát ngào thám nháy đáu xanh áng váng.
Phu Thê vui chuyán xóm làng,
Máng nhau tác háp thiáp chàng hòa duyên.

Nhìn hình bán cái bánh Su-Sê vái hai chá « Phu Thê » làm tái ngác nhián, vì cháa táng nghe tháy ba chá « bánh phu-thê ».

Trác năm 1962, lúc tái còn á Viát Nam, còn á Huá, tái hán hánh có liên há bà con vái các Cáng-Bánh, áng-Tránh, Tôn-Thát Quáng, Há-Đác Hám... Các Cá là nháng nhán sĩ thái báy giá á Huá và cũng là nháng nhà ván hác uyán thám. Vá cháng, ngáng i Huá, nái chung, hay có tánh « đái các ». Tái đác cáp các Cá trong nháng đáp đi háu thám, đi dáng tuái đáu nám, hay trong nháng đáp đi háu ká. Thá mà tái cháa bao giá nghe đác ba chá « bánh Phu-Thê », á tái chính gia đánh tái, á ngoái thành phá, á tái nhà cáa các Cá, hay á tái các nhà thá há... Cũng nhá đá tránh trên, ngáng i Huá phán đáng, tháng có tánh « đái các », há tháy mát danh tá nào đáp, âm

Su-Sê hay Phu-Thê?

Tác Giả: Nguyán Vinh Tráng
Thứ Hai, 30 Tháng 1 Năm 2012 18:04

thanh hay thì hay dùng đän, nhä trái Mäng-Cät (âm do tiäng Phäp cäa chä mangoustan), thì ngäi Huä gäi là trái Giäng-Chäu (ä)...., väy näu hai chä « Su-Sê » là do hai chä « Phu-Thê » mà ra, thì có ä tôi đã nghe qua...

Nói nhä thä, không có nghĩa là các Cä hay nhäng ngäi Huä mà tôi đã gäp không biät hai chä « Su-Sê » là do hai chä « Phu-Thê » mà ra. Có ä hä biät mà không nói cho tôi nghe chẳng ? Và tät nhiên, mäy hàng tôi trình trên, cũng không chäng minh gì, là hai chä « Su-Sê » không do hai chä « Phu-Thê » mà ra cä. Bánh Su-Sê ä Huä, lúc bäy giä, là mät loäi bánh rät thông thäng, thäng đi đôi väi bánh Ít-Đän, làm bäng lá Gai. Ngày Tät, ngày Kä, thì không bao giä thiäu hai món bánh näy, cäng (cäng) väi nhäng loäi bánh « In », làm bäng bät näp, bät đäu xanh, bät bình tinh hay bäng hät sen tán.... Bánh « In » đäc in bäng khuôn đäng có đäu chä Thä, gói bäng giäy đäu, đä màu. Ăn rät ngon, rät thäm và trông rät đäp mät. Ngoài nhäng ngày Tät, ngày Kä täi nhà, hay näu có đi häu thăm các Cä, hay đi häu Kä, thì khi nào, chúng tôi cũng đäc Cha, Mä, hay các Cä Bà, các Cô, các Dì cho mät gói bánh gäm có mät ít bánh Su-Sê, bánh Ít-Đän và bánh In...

Tôi nói thä, đä nói lên tính cách phä thông, bình dân, đäi chúng cäa bánh Su-Sê, nhät là ä Huä. Mät khác, bánh Su-Sê ä Huä và ä ngoài Bäc có thä khác nhau. Hoäc là ä Huä, ngäi Huä đäa theo ngäi Bäc mà chä ra bánh Su-Sê Huä hay ngäc äi. Bánh Su-Sê ä Huä có màu träng đäc, gói bäng lá đäa, mät có hình vuông, hay kiäu cách hän, mät là hình ngũ giác, chä không có màu vàng äng và gói bäng lá chuäi, nhä ta thäy ä ngoài Bäc hay trong Nam. Hiäu kä và muän häc häi thêm, tôi lên mäng Internet, gõ hai chä « Su Sê » vào khung Google, thì ôi thôi, có hàng chäc trang, có hàng trăm bài viät, mà có đän khoäng trên 95% đäu nói bánh Su-Sê « nguyên xäa là bánh " Phu thê ", mät sä đäa phäng nói chäch thành bánh " Su sê " ».

Sängäc nhiên cäa tôi đi đän đä choáng váng. Thä räi, tä giä näy qua giä khác, tôi lo đäc nhäng bài viät đó.

Nào là « Vä tên gäi, thäng hoäc ä Huä cũng có ngäi gäi là bánh su sê, đây có ä là cách gäi chäch âm theo thói quen thäng gäp cäa ngäi Huä, còn đäi bä phän ngäi Huä vän gäi là bánh phu thê nhä đúng tên gäi vän có cäa nó.» (vnnavi.com – Bánh Phu Thê -Theo Văn hóa nghä thuät ăn uäng). !

Nào là « bánh phu thê täng träng cho sä gän bó giäa vä chäng » ! « Bánh su sê hay còn gäi là bánh phu thê. Tên gäi này gän liän väi câu chuyän kä vä chäng ngäi lái buôn thuä xäa. Chuyän kä räng, träc lúc ngäi chäng lên đäng đi buôn ä phäng xa, ngäi vä làm bánh täng

Su-Sê hay Phu-Thê?

Tác Giả: Nguy&n Vinh Tr&ng
Thứ Hai, 30 Tháng 1 Năm 2012 18:04

ch&ng và th& r&ng cho dù xa nhau nh&ng lòng nàng v&n luôn ng&t ngào, đ&m đà nh& bánh. Ch&ng c&m đ&ng đ&t tên cho bánh là phu thê (t&c bánh v& ch&ng). Ch&ng ng& đ&n ph&&ng xa, ng&&i ch&ng b& say đ&m b&i s&c đ&p c&a các cô gái l& và không mu&n quay v&. Ng&&i v& & nhà bi&t tin li&n làm bánh g&i cho ch&ng kèm theo l&i nh&n : "T& ngày chàng b&&c xu&ng ghe Sóng bao nhiêu đ&t bánh phu thê r&u b&y nhiều". Nh&n đ&&c bánh và l&i nh&n c&a v&, ng&&i ch&ng h&i h&n li&n t&c t&c quay v& và không còn nghĩ đ&n chuy&n thay lòng đ&i d&n&a. T& đó bánh phu thê th&&ng hay có m&t trong các t&c c&&i nh&m nh&n nh& l&i thu& chung đ&n các đôi v& ch&ng tr& » (Ph& c& H&i An – Tin T&c, Văn Hóa H&i An, &n Th&c). !

Nào là « trong các l& c&&i có nhi&u l& v&t, nh&ng không th& thi&u bánh Su sê » (PhunuNet.com. Thêm vào My Wikiphunu) ! Có ng&&i còn đ&n ch&ng đ&n các vua, chúa, nh& « vua Lý Anh Tông đi đánh tr&n, ng&&i v& & nhà th&&ng ch&ng v&t v& đã t& tay vào b&p làm bánh g&i ra cho ch&ng. Vua ăn th&y ngon, nghĩ đ&n tình v& ch&ng đã đ&t tên bánh là bánh phu thê (sau này còn có tên g&i là bánh xu xuê) » (Bánh Phu Thê – Lê Minh H&i).

Có ng&&i còn nói đ&n c& Bà &-Lan : « M&t l&n h&i làng, Lý Thánh Tông cùng v& là Nguyên phi & Lan v& quê l& Lý Thái T& và Lý Thái Tông & Đ&n Đ&. T&i đây, dân làng đã dâng Đ&c vua và Nguyên Phi đ&c s&n c&a quê h&&ng là bánh Su Sê. Đ&c vua và Nguyên Phi th&&ng th&c món bánh này và khen ngon. Ng&&i cho r&ng, cu&c đ&i con ng&&i có đ&&c h&nh phúc là ni&m vui l&n c&a m&i l&a đôi, và truy&n t& nay, ngày ăn h&i, ngày c&&i thành v& thành ch&ng nên có món bánh quý này cho m&i ng&&i cùng h&&ng. Cũng t& đó bánh Su Sê đ&&c g&i là bánh Phu Thê, bu&c t&ng c&p b&ng l&t đ&iu và là m&t trong nh&ng l& v&t không th& thi&u trong đám c&&i h&i, b&i nó nh& m&t bi&u t&&ng v& lòng chung th&y, g&n bó s&t son c&a tình v& ch&ng ». (Góc b&p - Bánh phu thê Đình B&ng, s&n v&t ti&n vua – không cho tên tác gi&). !

Có ng&&i l&i đ&a Tri&t Lý vào cái bánh su sê : « Nh&c t&i bánh phu thê, ch&c đã không còn xa l& đ&i v&i m&i ng&&i Vi&t Nam, chỉ&c bánh v&n th&&ng xu&t hi&n trong m&i d&p l& t&t, c&&i h&i. Bánh phu thê không ch& là m&t trong nh&ng lo&i bánh truy&n th&ng c&a Vi&t Nam mà còn hàm ch&a trong đó tri&t lý âm d&&ng c&a c& dân t&c... T&c truy&n, tên g&i bánh phu thê là do s& tích vua Lý Anh Tông đi đánh tr&n, ng&&i v& & nhà th&&ng ch&ng v&t v& đã t& tay vào b&p làm bánh g&i ra cho ch&ng. Vua ăn th&y ngon, nghĩ đ&n tình v& ch&ng đã đ&t tên bánh là bánh phu thê. Cũng vì tên g&i &y mà bánh phu thê (hay cũng còn g&i là xu xuê) luôn đ&&c bu&c thành c&p, bi&u tr&ng cho s& g&n bó son s&t c&a tình ch&ng v& » (K&ng14.vn - Ngu&n g&c tên g&i c&a chỉ&c bánh v&-ch&ng. Theo PLXH) !

T&u trung, hàng trăm bài trên cũng ch& đ&a vào m&t câu c&a m&t tác gi& đ&u tiên là « nguyên x&a là bánh " Phu thê ", m&t s& đ&a ph&&ng nói ch&ch thành bánh " Su sê " », và cũng sao đi, chép l&i, mà không cho xu&t x&, không đ&n ch&ng m&t tài li&u văn h&c s& nào ! R&i t& đó, các

Su-Sê hay Phu-Thê?

Tác Giả: Nguyán Vinh Tráng
Thứ Hai, 30 Tháng 1 Năm 2012 18:04

bài cß thao thao bßt tuyßt, trßng giang đßi hßi. Đem vào không bißt bao là tßng tßng, là thßu đßt, mà không cho mßt mßy may xußt xß !

Đß góp phßn vào sß tìm kißm sß thßt, tôi xin chia mßc nßy ra làm hai phßn (Thßt ra, lúc trßc chß có phßn nßy, nhßng khi đßnh cho đßng lên các đßi n báo, thì có ngßi lßi đß cßp tßi « Ngôn Ngß Hßc », cùng Giáo Sß Ngß Hßc nßi tißng Lê Ngßc Trß, vßi cußn Vißt Ngß Chánh Tß Tß Vß cßa Giáo Sß, nên tôi phßi tìm tài lißu đß khßo cßu thêm và đß vißt thêm phßn thß hai) :

Trong phßn nßy, tôi không tìm ngußn gßc cßa hai chß « Su Sê », mà đßnh gißn hßn nhißu : Trong dân gian, ba chß « bánh Su-Sê » có trßc hay có sau ba chß « bánh Phu-Thê » ? Nßu ba chß « bánh Phu-Thê » có trßc ba chß « bánh Su-Sê » trong dân gian, thì có thß là hai chß « Su-Sê » do hai chß « Phu-Thê » mà ra. Nhßng chßa chßc, vì sau khi có loßi bánh Phu-Thê, dân ta có thß đßt thêm loßi bánh Su-Sê, khác vßi bánh Phu-Thê. Trong trßng hßp nßy, chuyßn hai chß « Su-Sê » do hai chß « Phu-Thê » mà ra, chß thßc hißn đßc khoßng 50% mà thôi. Nßu ba chß « bánh Phu-Thê » có sau ba chß « bánh Su-Sê » trong dân gian, thì chßc chßn hai chß « Su-Sê » không do hai chß « Phu-Thê » mà ra.

Ta thß tìm kißm trong dân gian. Nßu bánh Su Sê là do bánh Phu-Thê mà ra, và tßng trßng cho vißc hôn nhân, thì ta đã thßy ba chß « bánh phu-thê » trong các Ca Dao, Tßc Ngß. Tôi đã rà cußn Tßc Ngß Phong Dao cßa Ôn Nhß Nguyßn Văn Ngßc (Mßc Lâm Xußt Bßn. Yßm Yßm Thß Quán. 1967 – Sài Gòn), mà không tìm thßy ba chß « bánh phu thê », chß đßng nói gì vß chuyßn « không thß thißu » bánh « phu thê » (su sê, sô sê, xu xê, xu xuê) trong nhßng lß cßi hßi, nhß Trßu, Cau mà ta thßy hàng loßt trong các câu Cao Dao, Tßc Ngß, trong các tác phßm văn hßc sß, hay trong các lß Tß Hßng Nguyßt Lão, lß Hßp Cßn vßi « hoa quß, bình trà, 12 mißng cau, 12 mißng trßu, mßt be rßu, hai chén nhß, đĩa gßng, đèn hßng... » (Vißt Nam Phong Tßc. Phan Kß Bßnh. Nhà Xußt Bßn Thành Phß ****, 1995 hay Mßt sß Phong Tßc Nghi Lß Dân Gian Truyßn Thßng Vißt Nam. Qußng Tuß. Nhà Xußt Bßn Văn Hóa dân Tßc, Hà Nßi, 2004). Lúc còn ở Huß, tôi có đß vài lß cßi. Có nhßng « đßm cßi » không có bánh Su-Sê, nhß các tác giß đã khßng đßnh trên.

Mßt khác, nßu bánh « Su-Sê » là do bánh « Phu-Thê » tß xßa mà ra, thì trong các tác phßm văn hßc, hay các Tß/Tß Đßi n chß Nôm phßi đß cßp tßi ba chß « bánh Phu-Thê ». Vì sao chß Nôm ? Vì chß Nôm có trßc chß « Qußc Ngß » (dùng mßu tß Latinh). Cũng vì thß không nên tìm sáu chß đó (« bánh Phu-Thê » và « bánh Su-Sê ») trong các tác phßm hay Tß/Tß Đßi n vißt bßng chß « Qußc Ngß », vì các tác phßm đó hay các cußn Tß/Tß Đßi n đó mßi có sau nßy.

Su-Sê hay Phu-Thê?

Tác Giả: Nguyán Vinh Tráng
Thứ Hai, 30 Tháng 1 Năm 2012 18:04

Tôi có nhá anh bán, ở Garden Grove, California, Má, đán thá vián giúp tôi tra hai chá « Sê ; Su » trong cuán Tá Đán Chá Nôm Trích Dán - TáCNTD (Vián Viát Hác), háu mong tìm đá c hai chá « Su Sê » và hai chá náy là do hai chá « Phu Thê » mà ra, cùng nháng câu trích đán nháng chá náy trong các tác phám văn hác sá, nháng rái thay, anh đã cho biát « Đã xem ká các trang trong, không tìm tháy hai chá "su, sê" tách rái hay lián chá káp "su sê" hay bánh su sê, bánh phu thê, mà chá có hai chá phu , thê ». Tôi cũng có nhá mát chuyên gia vá chá Nôm, tái Paris, Pháp, tìm giúp trong các Tá/Tá Đán chá Nôm bán chá « Sê ; Su ; Phu ; Thê », thì ông ta cho biát « Bánh su sê phái có tá lâu đái thì may ra mái có trong sách cá (dù là văn chá ngá hay tá đán).

Tui có thá tìm thì không tháy tá đán cá đá cáp tái loái bánh này ». Hay « Tá Đán cáa Tráng Đình Tín và Lê Quý Ngáu gám 2 táp: táp 1 sáp xáp theo ABC (2643 tr.); táp 2 theo bá thá và sá nét (2756 tr.). Vá "Su sê" thì: * táp1: "phu thê" hoác "su sê" - không có á mác tá "phu" (tr 1683), "su" (tr. 1924-1925), "thê" (tr. 2118). - có á mác tá "sê" (tr. 1888) * táp2: "phu thê" hoác "su sê" - không có á mác tá " phu" (tr 541-542). - có á mác tá " thê-sê" (tr. 559) Đánh nghĩa á táp 1 và táp 2 (sê/) giáng y nhau. Gái Bác ánh cháp trang 559 cáa táp 2. Ngoài ra đó là giái thích không có đán xuát xá cho hai chá " " đác "su sê". Tát cá cũng là do hai tác giá kát luán mà thôi. Hy váng Bác có thá tham kháo đá c. ».

Sau đây là trang 559 cáa cuán Đái Tá Đán Chá Nôm, cáa Tráng Đình Tín, Lê Quý Ngáu – ĐáCNTáTLQN (Nhà Xuát Bán Thuán Hóa. Công ty Văn Hóa Háng Tráng. Huá. 2007), mà ông ta đã cho :á 1. SÊ N : Đác trái âm « thê » (pháng ngá Huá), chá dùng trong cám tá [font=""á";mso-ascii-font-family:verdana;mso-hansi-font-family:verdana;mso-bidi-font-family: verdana"]á Su sê = phu thê,